

a gyalogsággal együtt, akár nagyobb kötelékben önmagukban harcolva, vagy utóbb a teret átengedik a gyalogságnak minden esetben és ők új feladatra mennek; új harcselekmények végrehajtására, vagy hátramennek kiegészítésre, utánpótlásra, karbantartásra, pihentetésre, fegyverek, járművek, harceszközök rendbehozására, stb. A gyalogos mindig a közvetlen harcban fog megmaradni, mert területeket csak ő tud megtartani.

A gyalogsági fejlődés irányát nem a műszakosításban, hanem inkább abban szeretném látni, hogy a gyalogos eddigi lassúsága helyett, minden fegyverével, harceszközével és vonatával együtt, oly mozgékonyt érjen el — teljes tömegében —, hogy a földi társfegyvernemekkel egy ütemben legyen képes mozogni egészen addig, amíg a közvetlen harchoz nem ér. Ez tehát a gépesítés, — helyesebben a gépkocsin szállítás iránya, — a mozgékonyt érdekében. — Azonban a mozgékonytán kívül azt is elérjük egyben, hogy így a gyalogság a harcban mindenkor pihenten fog lépni és nem hosszú, fárasztó gyalogmenetek teljesítése után, rendszerint kimerülve, elcsigázottan.

Kerekes Béla

SZERVEZÉSI ÉS FEJLESZTÉSI GONDOLATOK A GÉPJÁRÓMŰ SZOLGÁLATBAN

A katonailag oly fontos mozgás; az ezzel kapcsolatos állandó me-
netkészültség és gyors bevetettség biztosítására, de a nehezen pótolható és drága gépjármű anyagra való tekintettel is, a gépesítésnél a gépjármű szolgálat szempontjait nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Minden e téren felmerülő kérdést meg kell előznie a legmegfelelőbb gépjármű fajtának (típusnak) a kiválasztása. Tisztázandók tehát még a beszerzés előtt azok a követelmények, melyeket a gépjárművekkel szemben támasztunk. Ezek különbözőek lesznek. Mások a páncélosoknál, a tüzérségnél, a vonatnál stb. helyeken. A rendszeresíteni kívánt gépjármű fajták számát azonban minden körülmények között a legkisebbre kell korlátozni. Sőt ezen túlmenően törekedni kell az egyes szerkezeti részeknél a legnagyobb fokú egységesítésre. (Meghajtó, erőátviteli szervek, különböző tartozékok.) Azonos gyártmányú gépjárművek megkönnyítik a kiképzést, az anyagpótlást, a javítást, amellyel végeredményben a megbízhatóság és teljesítmény fokozódik.

A gondosan tipizált gépjárművek kiszolgálásához, kezeléséhez, javításához kell a megfelelő személyzetet és a szükséges felszerelést megállapítani és beállítani.

Szempontok a csapatnál.

A csapat személyi szükségletének megállapításához a gépjárművek számán kívül, a csapat feladatát is figyelembe kell venni. A csapat feladata a gépjármű szolgálat terén kettős: kiképzés és anyaggazdálkodás. Ez utóbbinak súlya részben a karbantartáson, műszaki ellenőrzésen, vagyis a hibamegelőzésen, másrészt a kisfokú hibák kijavításán nyugszik.

Az említett munkálatok úgy oszlanak el, hogy a gépesített osztályokat a karbantartó szolgálat ellátására, míg az osztályokat kisebb hibák (fődarabok szétszerelése nélküli munkák) elvégzésére kell képesíteni. A csapat vonatában eszerint biztosítani kell osztályonként egy gépjárművet a karbantartó eszközök, anyagok, felszerelés és gépkocsi műszaki szak személyzet szállítására, míg osztályonként hasonlóan egy gépjárművet a csapatgépkocsi-javítóműhely szállítására. Csak ezek beállításával, a megfelelő anyaggal és személyzettel képzelhető el a gépesített osztályok műszaki önállósítása. A csapatnál pedig bizonyos mértékű önállósítást a szervezésnek célul kell jelölnie az alkalmazásból kifolyólag (külön menetelés, felderítés, hosszabb időt igénybevevő önálló feladat stb.).

A gépjármű szolgálat súlyának a csapaton kell nyugodnia. A gépjárművek számarányos kiesése is e mellett szól. Általános tapasztalat szerint a meglévő gépjármű-állomány egyharmad része valamely okból kifolyólag többnyire mozgásképtelen. Az üzemképtelenségek százalékos eloszlása a következő: 10% nagyjavításra szoruló hiba, 30% középjavításra szoruló hiba, 60% kisjavításra szoruló hiba. Ez a számarány jól kiképzett vezetőszeméllyel és helyesen felépített anyaggazdálkodó egységekkel kedvezően lecsökkenthető. A helyes vezetéssel, karbantartással, az idején való hibafelismeréssel és elhárítással, a nagyobb hibák keletkezése megelőzhető.

Gépkocsijavítás és anyagpótlás.

Mind a csapathoz, mind a seregvonathoz tervezett javítószervek szervezésekor a javítószolgálat fejlődését is figyelembe kell venni. A fejlődés az általános gépesítéssel és tömeggyártással van összefüggésben. Nemcsak a javításnál használatos szerszámok, gépi berendezések tökéletesedtek, hanem új javítási eljárások fejlődtek ki.

A tömeggyártás lehetővé tette a különböző alkatrészek olcsó beszerzését és raktárolását. A javítás súlya az alkatrészcsere tevéddött át, mely a javítószolgálatot lényegesen leegyszerűsíti és sok időt takarít meg. Elvesztette létjogosultságát sok fémmegmunkáló gép, helyébe lép a tömeggyártmányú gépjárművek alkatrészben gazdag raktára. Ha mégis valamely különleges alkatrész előállítása válna szükségessé, azt speciális üzemekkel végeztetik. (Pl. fogaskerék előállítása.) Megjegyezni kívánom, hogy az alkatrészcserevel történő üzembehelyezések igen alapos gépjárműismeretet, szakmai tudást és alaposságot igényelnek.

Mindezt figyelembevéve megállapíthatjuk, hogy honvédségünknel

a javítószolgálat a jövőben sem nélkülözhető, csak egyszerűsíthető! Feltétele, mint már említettem, a gépjárművek lehetőség szerinti tipizálása.

Ha a tipizálását megközelítjük, úgy a megnagyobbodó alkatrészek a hadrakelt sereg műhelyének (szeroszlopának) előbb-utóbb terhet jelent. A műhelyek gyors áttelepülése egy ilyen felgyülemlett anyagraktárral nehezen képzelhető el.

A javítást az anyagpótlástól térben is ketté kell választani. Ennek szükségességét az elmúlt háborúban is éreztük. Válságos helyzetekben a volt javítószervek nagy anyagvesztése részeben ennek tudható be. A kettéválasztás azonban nemcsak a gyors áttelepülés érdekében, hanem a műhelyek nyugodt munkája érdekében is szükséges.

Az anyagpótlás külön úgy képzelhető el, hogy a javítószerek teljesítőképességükhöz mérten az egyes hadművelleti időszakokra, saját használatukra, alkatrészekkel feltöltődjenek. Ezt az anyagot a „gépkocsi-anyagpótló állomás“-tól vételeznék fel. Ennek az új intézetnek a feladata a seregtesteknél rendszeresített gépjármű fajták utáni alkatrész és gumiabroncs pótlása lenne. Ezzel a gumiabroncs-pótlás is egységes megoldást nyerne, míg az abroncsjavítást (vulkanizálásokat) továbbra is a műhelyek gumijavítói végeznék.

Megítélésem szerint ilyen módon a javítószervek munkateljesítménye is könnyebben ellenőrizhető.

Az anyagpótló állomások gépkocsi- és páncéltámasztályonként (dandáronként), valamint gyaloghadtestenként lennének alkalmazva. (Egy gépkocsi-anyagpótló-állomással a volt honvédségben már találkoztunk, mely azonban javítást is végzett. Emlékezetem szerint az intézetet 1936-ban a szervezésből törölték.)

Az anyagpótló állomásoknak mozgékonyaknak kell lenniök. Ezt nagytejesítményű gépjárművek (vontatók), a megfelelő pótkocsikkal biztosítanák. Útsomópontokon, központosian telepítve, mindenki által könnyen hozzáférhetővé válna.

A gépkocsi szeroszlop elnevezését, mely a javítás és anyagpótlás fogalmát egyesíti, a továbbiakban nem használnánk. A javítást végző szervek helyes elnevezése „gépkocsiműhely“ volna. Miután ezek ereje és teljesítőképessége változó, több gépkocsiműhelyt különböztetnénk meg. A javasolt gépkocsiműhelyek elnevezése és feladata a kimutatás szerinti lenne.

Egységes gépjármű típusok és javítóműhelyek beállításával nem lehet a kérdést lerázni. A technika fejlődését állandóan figyelemmel kell kísérni. Szükséges tehát egy „gépjármű kísérleti állomás“, melynek rendeltetése a gépjármű technika fejlődésének figyelemmel kísérése, a hadsereg szempontjából fontos újítások kipróbálása és ezeknek katonai gépkocsizás terén való gyümölcsöztetése.

Gépjármű szolgálatban való kiképzés.

A felvetett gondolatok természetesen a kiképzésre is kihatással vannak.

A javasolt gépkocsi műhelyek elnevezése és feladata

Javitóműhelyek működési területe			A javító egység		Megjegyzés
békében	háborúban	mely egységnél	elnevezése	feladata	
Békeelhelyezési körletben	Csapatvonat-körlet	gépesített alosztály	gépkocsi műhelyraj	karbantartás, kiszolgálás (service)	Teljesítőképes polgári műhelyek a javítószolgálatba bekapcsolhatók
		gépesített osztály	gépkocsi műhelyszakasz	kisjavítások elvégzése, kiszolgálás	
	Seregvonat-körlet	gyaloghadosztály (gyalogdandár)	gépkocsi műhelyszakasz	kisjavítások elvégzése, kiszolgálás	
		gépkocsizó dandár	gépkocsizó dandár műhelyszázad	középjavítások végzése	
		gépkocsizó hadosztály	gépkocsizó hadosztály műhelyszázad	középjavítások végzése	
		páncélhadosztály	páncélhadosztály műhelyszázad	középjavítások végzése	
		hadtest	hadtest műhelyszázad	középjavítások végzése	
		hadsereg	hadsereg műhelyszázad	közép- és nagyjavítások végzése	
		h á t o r s z á g	központi honvéd gépjármű javítóműhely	Mindennemű gépjármű javítás végzése, különleges alkatrészek készítése	

A gépjármű szolgálat sokoldalúsága a legnagyobbfokú szakosítást követeli meg. A különböző műhelyekben beosztottak szaktudására súlyt kell helyezni, a vezetőktől még többet kell követelni. A legkisebb műhelyegység vezetése is bizonyos üzemvezetési jártasságot követel. Ennek elsajátítására a volt honvédség egyáltalán nem helyezett súlyt, megelégedtek a műhelyszervezés és üzemi ügykezelés ismeretével.

A gépesített csapatok gépkocsioktatóitól megkívánt szaktudás sem kétséges. A parancsnokok és közbeeső vezetők is csak akkor felelnek meg, ha a gépjárművekkel szemben támasztható katonai követelményeket a gyakorlatból ismerik és a gépjármű szolgálat minden ágában megfelelően tájékozódottak.

Mindezek a tudnivalók túlhaladják a gépkocsivezetői tanfolyamok anyagát és az úgynevezett középfokú gépjármű szakkiképzés keretébe tartoznak. Szükséges tehát a fejlesztés során egy „honvédségi gépkocsi szakiskola“ felállítása, mely az egész honvédség részére a középfokú kiképzést biztosítaná. Az iskola felállítása a gépesített egységek felállítását természetesen megelőzné.

Mai helyzetünkben egy ilyen iskolára nemcsak a középfokú kiképzés, hanem átmenetileg az alsófokú gépjármű kiképzés ellátására is szükségünk van. A kevés szakember és gyakorló gépjármű miatt kénytelenek leszünk a gépjárművezetői tanfolyamokat átmenetileg központiasan felállítani. A későbbiek folyamán, amikor erős keretek állnak majd rendelkezésünkre, e tanfolyamok természetesen visszakerülnek a csapattestekhez.

E kérdésnél nem számolhatunk azzal, hogy jelenleg is elegendő kiképzőnk van, akik a múltban gépjárműkiképzéssel foglalkoztak. Ezek az emberek mind többéve kiestek már a gyakorlatból. Időt kell biztosítani tudásuk gyakorlati felújítására, melyet kiértékelt haditapasztalatokkal bővíteni kell.

Kulay Sándor